

Rozlišování záležitostí běžných a ostatních, ve smyslu § 145 odst. 1 obč. zák. ve znění účinném do 31. 7. 1998

Rozlišování záležitostí běžných a ostatních, ve smyslu § 145 odst. 1 obč. zák. ve znění účinném do 31. 7. 1998, má podle jeho výslovného znění opodstatnění pouze tehdy, jedná-li se o společné věci. Nejde-li o takovou věc, pak toto rozlišování postrádá zcela významu. Jestliže tedy kupní smlouvou měla být věc teprve do bezpodílového spoluvlastnictví manželů získána, pak tuto kupní smlouvu nelze považovat za právní úkon, který se týká společné věci. Naopak, jedná se o právní úkon spadající do výlučné sféry každého z manželů a to i za stavu, kdy na zaplacení kupní ceny bylo použito společných peněz bez souhlasu druhého manžela.

Rozlišování záležitostí běžných a ostatních, ve smyslu § 145 odst. 1 obč. zák. ve znění účinném do 31. 7. 1998, má podle jeho výslovného znění opodstatnění pouze tehdy, jedná-li se o společné věci. Nejde-li o takovou věc, pak toto rozlišování postrádá zcela významu. Jestliže tedy kupní smlouvou měla být věc teprve do bezpodílového spoluvlastnictví manželů získána, pak tuto kupní smlouvu nelze považovat za právní úkon, který se týká společné věci. Naopak, jedná se o právní úkon spadající do výlučné sféry každého z manželů a to i za stavu, kdy na zaplacení kupní ceny bylo použito společných peněz bez souhlasu druhého manžela.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29.11.2000, sp.zn.25 Cdo 1215/99)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci o zaplacení 24. 250,30 Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Kolíně pod sp. zn. 8 C 937/97, o dovolání žalované proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 22. září 1998 č. j. 22 Co 478/98 - 51, tak, že dovolání žalované zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Okresní soud v Kolíně rozsudkem ze dne 14. 1. 1998 č. j. 8 C 937/97 - 31 zamítl žalobu o zaplacení částky 24.250,30 s 21 % úrokem z prodlení od 16. 1. 1997 do zaplacení a dále rozhodl o náhradě nákladů řízení. Vycházel ze zjištění, že účastníci uzavřeli dne 4. 1.1995 pod č. 849204 kupní smlouvu ohledně sady nádobí D-110 Standard, přičemž žalovaná jako kupující se zavázala kupní cenu ve výši 1.299,- DEM zaplatit ve 24 měsíčních splátkách od 4. 2. 1995 do 15. 1. 1997 se splatností v Kč podle kurzovního lístku ČNB dle kursu valuty - prodej v den placení zálohy, přičemž k předání předmětu koupě mělo dojít „28 dnů od připsání poslední dohodnuté zálohy této kupní smlouvy....“. Účastníci dále ujednali, že „v případě porušení smluvních povinností kupujícím je kupující povinen zaplatit smluvní pokutu ve výši 25 % smluvní ceny zboží dle § 544 obč. zák.“ Okresní soud dospěl k závěru, že tato smlouva je ve smyslu ust. 39 obč. zák. neplatná, a to jednak proto, že ujednání o kupní ceně odporuje devizovému zákonu č. 528/90 Sb., ve znění zákona č. 228/92 Sb., jmenovitě ust. § 23 tohoto

zákonu, když se kupující (žalovaná) zavázala k peněžitému plnění devizovému tuzemci (žalobci) v cizí měně, dále z toho důvodu, že smlouva se přičítá dobrým mravům, neboť je jednostranně výhodná pro žalobce tím, že je kupujícím po dobu 24 měsíců zálohován, a tím, že sankcionuje pouze porušení smluvních povinností ze strany kupujícího, a nikoliv též ze strany prodávajícího, a dále proto, že při tzv. „domácích party“ není kupujícím - díky psychologickému působení obchodních zástupců žalobce - dána možnost náležitě posoudit jejich finanční situaci. Dále soud prvního stupně dovodil, že smlouva účastníků, i kdyby byla posuzována jako smlouva o prodeji zboží na objednávku dle ust. § 613 obč. zák., odporuje ust. § 588 obč. zák., neboť popírá základní zásadu vyplývající z kupní smlouvy, totiž na jedné straně odevzdání zboží a na straně druhé jeho převzetí a zaplacení kupní ceny, což z ní i z tohoto důvodu činí právní úkon přičítající se dobrým mravům ve smyslu ust. § 39 obč. zák. Námitku žalované, že smlouva je neplatná též pro nedostatek souhlasu jejího manžela s uzavřením smlouvy (§ 145 obč. zák.), nepovažoval soud za důvodnou s poukazem na to, že v daném případě se nejednalo o nakládání se společnou věcí, ale o nabytí věci do bezpodílového spoluvlastnictví manželů.

K odvolání žalobce se věcí zabýval Krajský soud v Praze, který rozsudkem ze dne 22. 9. 1998 č. j. 22 Co 478/98 - 51 změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalované uložil povinnost zaplatit žalobci 24.250,30 Kč s 21 % úrokem od 16. 1. 1997 do zaplacení, a to v měsíčních splátkách po 1.000,- Kč do 15. dne v měsíci počínaje měsícem následujícím po doručení tohoto rozsudku pod ztrátou výhody splátek, a dále rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů a vůči státu. Odvolací soud vycházel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně, neztotožnil se však s jeho závěry právními. Na rozdíl od něj dovodil, že kupní smlouva, kterou účastníci uzavřeli, je platným právním úkonem (§ 588 a § 613 obč. zák.), neboť není v rozporu s devizovým zákonem, a nelze uvažovat ani o tom, že by byla relativně neplatná ve smyslu ust. § 145 odst. 1 a § 40a obč. zák., protože jde o úkon, jímž má být věc teprve do bezpodílového spoluvlastnictví, resp. společného jmění manželů, získána. Krajský soud nepřisvědčil ani námitce žalované, že předmětnou smlouvu uzavřela v omylu (§ 49a obč. zák.), neboť toto tvrzení žalovaná v řízení neprokázala. Okolnost, zda je smlouva pro kupující výhodná, či nikoliv, pak není podle názoru odvolacího soudu pro posouzení platnosti smlouvy rozhodující. Vzhledem k tomu, že z provedených důkazů vyplynulo, že žalovaná na kupní cenu ničeho nezaplatila, dospěl odvolací soud k závěru, že požadavek žalobce na zaplacení kupní ceny stanovené v DEM v přepočtu na Kč dle kurzu platného ke dni splátek, je důvodný.

Proti tomuto rozsudku podala žalovaná dovolání z důvodu uvedeného v ust. § 241 odst. 3 písm.d/ o.s.ř., tedy že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Dovolatelka nesouhlasí s názorem krajského soudu, že smlouva účastníků je platným právním úkonem. Namítá, že z této smlouvy jednoznačně vyplývá, že splátky kupní ceny byly sjednány v DEM, takže cena v českých korunách nebyla dohodnuta, což podle devizového zákona bylo nepřípustné, a kromě toho nebylo vzhledem k pohyblivosti kursu zřejmé, jakou částku by měla žalovaná za předmět smlouvy platit. Takto sjednaná kupní cena proto z uvedených důvodů neodpovídá ust. § 589 obč. zák., a smlouva je tedy neplatná dle ust. § 40a obč. zák., čehož se žalovaná současně dovolává. Za nesprávný považuje dovolatelka též názor odvolacího soudu, pokud kupní smlouvu posuzoval dle § 588 obč. zák., neboť toto ustanovení neupravuje možnost dohodnout splatnost kupní ceny předem s tím, že ke splnění předmětu koupě dojde až dodatečně; aplikaci ust. § 613 obč. zák. na danou věc nepovažuje za případnou proto, že se vztahuje jen na prodej v obchodě, a nikoliv na tzv. domácí party, a ust. § 601 obč. zák. z toho důvodu, že výhradu vlastnictví, která může být sjednána jen písemně, smlouva neobsahuje. Dovolatelka trvá též na tom, že dealerkou žalobce byla uvedena v omyl, a to nejen ohledně uzavření smlouvy, ale zejména o možnosti od smlouvy odstoupit, nebude-li její manžel se smlouvou souhlasit. V této souvislosti namítá nesprávné hodnocení důkazů odvolacím soudem, který uvěřil výpovědi obchodní zástupkyně žalobce, a naopak za nevěrohodnou označil

výpověď její a jejího manžela. Dovolatelka je rovněž přesvědčena o tom, že odvolací soud nesprávně posoudil i její námitku relativní neplatnosti smlouvy podle ust. § 40a obč. zák. ve spojení s ust. 145 odst. 1 obč. zák., neboť peníze, které by na zaplacení kupní ceny použila, by pocházely z BSM a dispozice s částkou téměř 25.000,- Kč na zaplacení kupní ceny nádobí nepochybně není běžnou záležitostí ve smyslu tohoto ustanovení. S poukazem na ust. § 3 obč. zák. pak dovolatelka za odporující dobrým mravům považuje rozhodnutí odvolacího soudu, když žalobci přiznal i úroky z prodlení ze žalované částky přesto, že dovolatelka žádné zboží neobdržela a od kupní smlouvy odstoupila, a rovněž tak je podle jejího názoru v rozporu s tímto ustanovením i ujednání o smluvní pokutě, kterou by musela rovněž zaplatit ještě před dodáním zboží. Navrhla, aby rozsudek odvolacího soudu byl zrušen a aby věc byla vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas a osobou k tomu oprávněnou (§ 240 odst. 1 o.s.ř.), účastníkem řízení, řádně zastoupeným advokátem (§ 241 odst. 1 o.s.ř.), že je přípustné podle § 238 odst. 1 písm.a/ o.s.ř. a opírá se o přípustný dovolací důvod podle ust. § 241 odst. 3 písm.d/ o.s.ř., přezkoumal rozhodnutí odvolacího soudu podle § 242 o.s.ř. a dospěl k závěru, že dovolání není důvodné.

Nesprávné právní posouzení věci ve smyslu § 241 odst. 3 písm.d/ o.s.ř. může spočívat v tom, že soud na správně zjištěný skutkový stav věci aplikoval nesprávný právní předpis, nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil.

Dovolatelka především namítá nesprávný závěr odvolacího soudu, pokud kupní smlouvu uzavřenou mezi účastníky považoval za platný právní úkon, který posoudil dle ust. § 588, 613 a § 601 obč. zák. Má za to, že byly-li splátky kupní ceny účastníky sjednány v DEM a nikoliv v českých korunách, je ujednání o kupní ceně v rozporu nejen s devizovým zákonem, ale též s ust. § 589 obč. zák., a smlouva je proto neplatná dle ust. § 40a obč. zák., čehož se žalovaná současně dovolává. Kromě toho není podle dovolatelky z kupní smlouvy - vzhledem k pohyblivosti kursu - zřejmá ani výše kupní ceny, kterou by měla zaplatit.

Podle § 588 obč. zák. z kupní smlouvy vznikne prodávajícímu povinnost předmět koupě kupujícímu odevzdat a kupujícímu povinnost předmět koupě převzít a zaplatit za něj prodávajícímu dohodnutou cenu.

Ke vzniku kupní smlouvy je tedy třeba, aby se její účastníci dohodli na předmětu koupě a na kupní ceně. Vedle těchto tzv. podstatných náležitostí (essentialia negotii) může kupní smlouva obsahovat i další ujednání, tzv. vedlejší náležitosti - accidentalia negotii (§ 601 - 610 obč. zák.).

Podle § 613 obč. zák. lze věci prodávat i na objednávku. Prodávající je povinen obstarat objednané zboží v dohodnuté lhůtě a není-li dohodnuta, ve lhůtě přiměřené okolnostem.

Při prodeji na objednávku je předmětem smlouvy věc, kterou prodávající v době uzavření kupní smlouvy nemá k dispozici, avšak může jí opatřit a kupujícímu dodat. Kupní smlouva v tomto případě vzniká okamžikem, kdy se účastníci dohodnou na jejích podstatných náležitostech (předmětu plnění a kupní ceně). Prodávající má ze smlouvy povinnost v dohodnuté době (nebyla-li dohodnuta, pak ve lhůtě přiměřené okolnostem) kupujícímu věc obstarat.

Splatnost kupní ceny může být dohodnuta, a to buď tak, že k jejímu zaplacení dojde současně s odevzdáním a převzetím předmětu koupě (koupě z ruky do ruky), nebo předem a ke splnění předmětu koupě dojde až dodatečně (prenumerační koupě).

V posuzované věci účastníci uzavřeli tento typ kupní smlouvy, který je třeba, právně kvalifikovat jako smlouvu o prodeji na objednávku podle § 613 obč. zák., kdy se zboží prodává formou vzorků, jak odvolací soud správně dovodil. Dohodli-li se totiž účastníci na tom, že prodávající dodá kupující (žalované) zboží do 28 dní od poslední splátky kupní ceny, pak nelze než konstatovat, že žalovaná na základě svobodného projevu vůle souhlasila s tím, že zboží jí bude dodáno až po zaplacení kupní ceny. Odvolací soud proto správně dovodil, že takovýto způsob splatnosti kupní ceny občanský zákoník připouští (§ 588 v souvislosti s ust. § 601 a 613 obč. zák.) a citovaná ust. také na zjištěný skutkový stav správně aplikoval. Námitku dovolatelky, že ust. § 613 obč. zák. na danou věc nedopadá, a že se vztahuje jen na prodej v obchodě, a nikoliv na tzv. domácí party, nelze považovat za důvodnou, neboť rozhodujícím není místo, kde k uzavření kupní smlouvy mezi jejími účastníky došlo, nýbrž to, který subjekt vystupuje jako prodávající a kupující (srov. § 612 obč. zák.). Stejně tak je nesprávný i názor dovolatelky, že tzv. výhradu vlastnictví zakotvenou v ust. § 601 obč. zák. (která může být sjednána jen písemně), smlouva účastníků neobsahuje, když existence této dohody (vedlejšího ujednání) je z obsahu smlouvy zřejmá, a to právě ze shora uvedeného vedlejšího ujednání, podle kterého vlastnické právo k předmětu koupě přejde na žalovanou jako kupující až po zaplacení celé kupní ceny.

Podle § 589 obč. zák. je cenu třeba sjednat v souladu s obecně závaznými právními předpisy, jinak je smlouva neplatná podle § 40a obč. zák.

Toto ustanovení omezuje smluvní volnost účastníků při dohodě o výši kupní ceny, neboť jim ukládá, aby cenu sjednávali v souladu s obecně závaznými právními předpisy. Znamená to, že cena stanovená těmito předpisy nebo z těchto předpisů vyplývající může být dohodou účastníků překročena nebo snížena jen tehdy, jestliže tyto předpisy takovou možnost připouštějí.

Smluvní cena (jejíž zaplacení bylo rozděleno do dvacetičtyř splátek) byla vyjádřena v kupní smlouvě v DEM (1.299,-). Splátkové plnění ceny účastníci dohodli přepočtem stanovených splátek na Kč podle kurzovního lístku ČNB dle kurzu valuty-prodej v den placení zálohy (splátky) s tím, že při odchylkách od dohodnutých termínů podléhají splátky případným kurzovním změnám, tzn. že bude vždy brán v úvahu prodejní kurz valuty x DEM vůči Kč dle ČNB v den platby. Aniž by smlouva obsahovala výslovnou úpravu, je dovoditelné, že také v případě plnění celého zůstatku dluhu je rozhodující relace DEM a Kč (prodej) v den, kdy se toto plnění uskuteční. Tím, že je kurz takto fixován, je určena i smluvní cena v Kč.

Z uvedeného vyplývá, že není správná námitka žalované, že splátky kupní ceny byly sjednány v DEM, a nikoliv v českých korunách, a že nebyla dohodnuta výše smluvní ceny v Kč. Z tohoto důvodu je logicky nesprávný i názor žalované, že ujednání o kupní ceně odporuje devizovému zákonu č. 528/90 Sb., ve znění zákona č. 228/92 Sb., či že je v rozporu s ust. § 589 obč. zák., které navíc - z hlediska námitek uplatněných v dovolání - na danou věc ani nedopadá.

Akceptovat nebylo možno ani další námitku žalované o relativní neplatnosti kupní smlouvy z důvodu omylu žalované při jejím uzavírání (§ 49 a obč. zák.) ohledně možnosti od smlouvy odstoupit, nebude-li její manžel se smlouvou souhlasit, do něhož byla uvedena reprezentantkou žalobce, neboť jednak toto její tvrzení nebylo v řízení prokázáno, a kromě toho ze skutkových zjištění ani nevyplývá (a dovolatelka to ani netvrdí), že by se relativní neplatnosti smlouvy z důvodu omylu ve smyslu ust. § 40a obč. zák. dovolala.

Podle § 145 odst. 1 obč. zák. ve znění účinném do 31. 7. 1998 běžné záležitosti týkající se společných

věcí může vyřizovat každý z manželů. V ostatních záležitostech je třeba souhlasu obou manželů, jinak je právní úkon neplatný.

Rozlišování záležitostí běžných a ostatních, tak jak to činí citované ust. obč. zák., má podle jeho výslovného znění opodstatnění pouze tehdy, jedná-li se o společné věci. Nejde-li o takovou věc, pak toto rozlišování postrádá zcela významu. Jestliže tedy kupní smlouvou měla být věc teprve do bezpodílového spoluvlastnictví manželů získána, pak tuto kupní smlouvu nelze považovat za právní úkon, který se týká společné věci. Naopak, jedná se o právní úkon spadající do výlučné sféry každého z manželů a to i za stavu, kdy na zaplacení kupní ceny bylo použito společných peněz bez souhlasu druhého manžela. Proto kupující manžel nepotřebuje, i když nejde o běžnou záležitost, souhlas druhého manžela k platnosti takové smlouvy, neboť z ní je oprávněn a zavázán pouze on sám. Společná a nerozdílná práva a závazky mohou z kupní smlouvy vzniknout oběma manželům jen tehdy, byli-li oba účastníky smlouvy (což se v daném případě nestalo) a byly-li dány podmínky ust. § 511 odst. 1 obč. zák.

Výklad ust. § 145 odst. 1 obč. zák. učiněný odvolacím soudem je zcela v souladu s tím, co bylo uvedeno, a proto je správný též jeho konečný závěr o tom, že nedostatek souhlasu manžela žalované s uzavřením smlouvy nemůže relativní neplatnost této smlouvy způsobit, nehledě na to, že žalovaná se této neplatnosti ani nedovolala (§ 40a obč. zák.).

Dovolací soud se konečně neztotožňuje ani s námitkou žalované, že přiznání úroků z prodlení žalobci (§ 517 odst. 1 a 2 obč. zák.) odporuje dobrým mravům (§ 3 odst. 1 obč. zák.) proto, že žalovaná dosud žádné zboží neobdržela. Tato okolnost totiž v daném případě nemůže být důvodem pro odeprání tohoto práva žalobci jako věřiteli, když se účastníci dohodli na tom, že prodávající dodá kupující (žalované) zboží do 28 dní od poslední splátky kupní ceny, kterou však žalovaná dosud neplatila.

Otázkou, zda ujednání o smluvní pokutě (§ 544 obč. zák.), jejíž zaplacení bylo účastníky dohodnuto pro případ porušení smluvních povinností kupující, je v rozporu s dobrými mravy, či nikoliv, se dovolací soud zabývat nemohl, neboť předmětem řízení je požadavek žalobce na zaplacení kupní ceny, a nikoliv o zaplacení smluvní pokuty.

Z uvedeného vyplývá, že dovolací důvod podle § 241 odst. 3 písm.d/ o.s.ř. není dán, neboť právní závěry, na kterých rozsudek odvolacího soudu spočívá, jsou správné. Protože nebylo zjištěno (a ani dovolatelkou tvrzeno), že by rozsudek odvolacího soudu byl postižen vadou uvedenou v ust. § 237 odst. 1 o.s.ř. nebo jinou vadou, která by měla za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, Nejvyšší soud dovolání žalované podle ust. § 243b odst. 1, části věty před středníkem, o.s.ř. zamítl.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Procesní společenství účastníků](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Odpovědnost za škodu](#)
- [Konkurs \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Mzda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oddlužení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)

- [Význam řízení](#)
- [Vzájemné plnění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Věcná příslušnost](#)